

Vlaams
Parlement

ingediend op **1962** (2018-2019) – Nr. 2
24 april 2019 (2018-2019)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Marius Meremans

over de evaluatie van de UiTPAS

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Bart Caron.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Wilfried Vandaele, Miranda Van Eetvelde, Manuela Van Werde, Herman Wynants;

Karin Brouwers, Sabine de Bethune, Joris Poschet, Orry Van de Wauwer;

Lionel Bajart, Jean-Jacques De Gucht;

Yamila Idrissi, Katia Segers;

Bart Caron.

Plaatsvervangers:

Paul Cordy, Kathleen Krekels, Ludo Van Campenhout, Karl Vanlouwe, Elke Wouters, Peter Wouters;

Cindy Franssen, Tinne Rombouts, Koen Van den Heuvel, Johan Verstreken;

Rik Daems, Francesco Vanderjeugd;

Bert Moyaers, Tine Soens;

Imade Annouri.

Documenten in het dossier:

1962 (2018-2019) – Nr. 1: Verslag van de hoorzitting

INHOUD

1. Toelichting	4
2. Bespreking	4
2.1. Karin Brouwers	4
2.2. Miranda Van Eetvelde	5
2.3. Katia Segers	5
2.4. Orry Van de Wauwer	5
2.5. Bart Caron	5
2.6. Minister Sven Gatz	6
2.7. Aanvullende overwegingen	8

Op donderdag 17 januari 2019 hield de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media een gedachtewisseling met Sven Gatz, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de evaluatie van de UiTPAS.

1. Toelichting

Minister *Sven Gatz* deelt vandaag zijn voorlopige conclusies uit het evaluatierapport mee.

Om te beginnen moet de ongelijke spreiding van de UiTPAS aangepakt worden. West- en Oost-Vlaanderen zetten de toon. Delen van Antwerpen zitten op het goede spoor. In Vlaams-Brabant en Limburg is er ruimte voor groei.

De minister wil de UiTPAS niet helemaal met het decreet van 6 juli 2012 betreffende het Lokaal Cultuurbeleid verweven, al biedt dat decreet kansen. Als gemeenten voor een ruimer samenwerkingsverband kiezen, kan de pas daarvan deel uitmaken. Het doel is zoveel gemeenten te laten meedoen dat de andere vervolgens niet meer anders kunnen dan aansluiten. Dat zou vergelijkbaar zijn met musea die vandaag nog niet meedoen met de succesvolle Museumpas en op dat vlak druk ondervinden van bezoekers.

Het aantal ondersteuningsvragen bij Publiq is aan het stijgen. Dat geldt met name voor vragen van lokale besturen, die immers voor hun instap in de UiTPAS een zeer intensief traject moeten afleggen om mensen met minder kansen te betrekken. Kruisverbanden met de Museumpas, BILL of andere smart-citytoepassingen vormen een technische uitdaging. Andere steden en gemeenten leggen dan weer een band met het onderwijs. Dat alles moet strategisch, gefaseerd en financieel bekeken worden.

Daarnaast zijn bijkomende afspraken nodig tussen de bovenbouwactoren, die alle ook de rol hebben om hun publieksbereik te versterken. Met Publiq, Demos, het nieuwe bovenlokale steunpunt, de mogelijke intergemeentelijke samenwerkingen en het departement moeten een aantal zaken op punt worden gesteld.

Tot slot wil de minister oog hebben voor de manier waarop de betrokkenheid van steden en gemeenten kan verhoogd worden, zowel inhoudelijk als technisch en financieel.

Na de reacties van de commissie op zijn plannen zal de minister in een nota aan de Vlaamse Regering een aantal zaken praktisch verfijnen voor realisatie op zowel korte termijn als later in het jaar 2019. De principiële punten op het vlak van keuzes en middelen zal de volgende Vlaamse Regering moeten uitklaren.

2. Bespreking

2.1. Karin Brouwers

De CD&V-fractie is erg tevreden over de uitgebreide evaluatie, verklaart *Karin Brouwers*. De resultaten zijn positief, de toekomstplannen veelbelovend en de doelstellingen ambitieus. Wel vraagt Publiq Vlaamse hulp, meer bepaald een bovenbouw die een transversale brug moet slaan tussen de regiowerkingen. CD&V pleit daarom voor afspraken met het nieuwe steunpunt voor bovenlokaal cultuurwerk. Zal dat steunpunt voldoende kansen krijgen om die taak op te nemen? Voorziet de minister in middelen om regionale samenwerkingsverbanden te subsidiëren? Of moeten die uit het decreet betreffende het bovenlokale cultuurwerk komen?

Hoe reageert minister Gatz op het pleidooi van Publiq voor de afstemming van de regionale beleidskaders Cultuur, Jeugd en Sport? Hoe staat hij tegenover automatische rechtentoekenning en uitbreiding naar andere beleidsdomeinen? De kaart zal dan alleszins niet-stigmatiserend moeten blijven.

Welke stimulansen ziet de minister nog om gemeenten te doen aansluiten, nu het decreet betreffende het lokale cultuurbeleid is afgeschaft?

Tot slot peilt Karin Brouwers naar de relatie van de gegevens die de UiTPAS verzamelt over cultuurparticipatie met de vrijetijdsmonitor.

2.2. Miranda Van Eetvelde

Miranda Van Eetvelde wil weten aan welke beleidsmaatregelen en aanpassingen de minister denkt. Ziet hij een mogelijkheid in het verplichten van de UiTPAS bij door de overheid gesubsidieerde sociaal-culturele organisaties?

2.3. Katia Segers

De sp.a-fractie is blij omdat zoveel deelnemende gemeenten en burgers van de UiTPAS een groot succes maken, deelt *Katia Segers* mee. Het aandeel van mensen in armoede toont bovendien aan dat de pas een hefboom voor participatie is.

Welke coördinerende rol ziet minister Gatz, in het licht van de veranderde taakverdeling bij de provincies, voor het nieuwe bovenlokale steunpunt? Met welke stimuli wil hij het doel van honderd deelnemende gemeenten realiseren en de regionale verschillen wegwerken?

Hoe kan de nu al succesvolle groepsparticipatie nog geoptimaliseerd worden? Met welke ondersteuning zouden ook verenigingen aansluiten die vooralsnog niet geneigd zijn om deel te nemen? De duurdere sportverenigingen zijn het duidelijkste voorbeeld.

Stigmatisering voorkomen is een blijvende bekommernis. Ziet de minister mogelijkheden om de UiTPAS met de Museumpas te verbinden? Welke toepassingen zou de schat aan gegevens nog mogelijk maken? Uiteraard moet de privacy daarin worden gerespecteerd.

2.4. Orry Van de Wauwer

Orry Van de Wauwer polst hoe de minister de niet-deelname van de stad Antwerpen bekijkt. Hypothekeert die de werking van de UiTPAS in de rest van de provincie?

2.5. Bart Caron

De gevoelens en indrukken van *Bart Caron* over de UiTPAS zijn ambigu. Ideaal zou zijn dat elke Vlaming een UiTPAS heeft, en dat de kunsten-, erfgoed- en sociaal-culturele sectoren allemaal meedoen, net als alle lokale besturen. Dat zou de participatie van zowel de middenklasse als de mensen in armoede sterk verhogen. In dat scenario besteedt de Vlaamse overheid een behoorlijke som geld aan deze verantwoorde maatschappelijke doelstelling, die algemeen gedeeld wordt. De praktijk toont evenwel dat het kantelpunt nog veraf is, zelfs als in 2021 de beoogde honderd gemeenten meedoen. Daartegenover staat de vliegende start van de nochtans sectorale en bicommunautaire Museumpas.

De spreker herinnert aan de intentie om niet alleen participatie te bevorderen maar vooral de groepen mee te trekken die vandaag minder aanwezig zijn. Worden die doelgroepen met de UiTPAS beter bereikt dan vroeger? Het evaluatierapport geeft relatief goede cijfers, maar aangezien het een marginaal gegeven blijft, nemen die bij Bart Caron niet alle twijfels weg.

Het aantreden van nieuwe schepencolleges biedt een gelegenheid om iedereen mee te krijgen. De complexiteit en traagheid van de implementatie belemmeren dit echter. Het systeem is ingewikkeld en vergt veel begeleiding. De nochtans goede suggestie om het sociaal-culturele werk toe te voegen, zal dat niet vereenvoudigen. De op zich al complexe techniek moet bovendien compatibel zijn met allerlei lokale varianten. Soms verschillen de toegangscondities zelfs van gemeente tot gemeente. De evenwichtsoefening tussen lokale autonomie en een centraal beheerd systeem is moeilijk.

Bart Caron vreest dat de traagheid de doorgroei naar een maximaal vermogen minstens bemoeilijkt en – pessimistischer gesteld – zelfs onmogelijk maakt. De resultaten uit het rapport zijn goed maar blijven gelimiteerd, terwijl de aantrekkingskracht van een dergelijke pas bepaald wordt door zijn maximale inzetbaarheid. Voor die resultaten is bovendien een grote inzet van mensen en middelen nodig. Alleen al centraal gaat het om de 65 mensen van CultuurNet: evenveel als alle inhoudelijke steunpunten samen.

Daarom stelt de spreker de vraag of er geen efficiëntere systemen zijn om de doelen te bereiken. Zou het niet beter zijn om meer prioriteiten te stellen dan op iedereen tegelijk te mikken? Als een volledige uitrol pas tegen 2030 haalbaar is, zal op dat moment een technisch voorbijgestreefd systeem in voege zijn, dat dan een grote personeelsinzet zal hebben gevergd. Dus breekt Bart Caron alvast een lans voor versnelling en vereenvoudiging.

Voorts ziet hij de lokale netwerken als een belangrijke brandstof voor het betrekken van de moeilijkst bereikbare doelgroepen, die voor hem de prioriteit vormen. Bij hen is vaak een groepsgerichte stimulans wenselijk, terwijl de UiTPAS uitgaat van de individuele keuze voor participatie. De ambitie moet dan ook zijn om de genoemde netwerken gebiedsdekkend te maken.

Het lid verwacht veel van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, een dynamiek van onderuit. Waar ze reeds bestaan, is hun praktijk nu al succesvol op dat vlak. Samen met het steunpunt betreffende de bovenlokale cultuurwerking vormen ze het aangewezen instrument om de pas vooruit te helpen, net als de net vermelde technische vereenvoudiging. Als men dan toch voortgaat met de UiTPAS, zou dat op regionale in plaats van op gemeentelijke schaal moeten gebeuren, tenzij misschien in de grootsteden.

Tot slot gaat de spreker in op het gecentraliseerde agendabeheer, dat Publiq op zich nam toen kranten en tijdschriften begonnen af te haken in de productie van cultuurkalenders. Is die taak nog nuttig in een tijd van vlotte toegang tot het internet en digitale nieuwsbrieven? Een kleinschalig onderzoek naar de kanalen die mensen naar voorstellingen leiden, zou interessant zijn. Is er geen gericht instrument mogelijk, aangezien de toegang tot informatie de jongste vijftien jaar helemaal is veranderd?

2.6. Minister Sven Gatz

Minister *Sven Gatz* bevestigt dat er afspraken nodig zijn met het nieuwe steunpunt. Het moet tegen ongeveer november 2019 een beleidsplan indienen, op zijn beurt gevolgd door een beheersovereenkomst. De minister kan zich moeilijk voorstellen dat het steunpunt de UiTPAS daarin niet zou opnemen, noch

dat de volgende minister van Cultuur daarover geen afspraken zou maken. Het spreekt gewoon voor zich dat de bovenlokale werking van de UiTPAS een taak wordt voor het nieuwe steunpunt.

Voorts vindt minister Gatz het aangewezen om de rol van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden goed te bekijken. Op zich kunnen cultuurcentra samenwerken zonder politieke dekking door het schepencollege, maar voor de UiTPAS is die wel noodzakelijk.

Het nieuwe decreet laat twee mogelijkheden open:

- nieuwe of vernieuwde intergemeentelijke samenwerkingsverbanden;
- de open richting met andere cultuurspelers van regionaal niveau, waarvoor ook privéspelers in aanmerking komen.

Pas volgend jaar zal blijken bij welke soort het zwaartepunt van de middelen zal komen. Hoe dan ook zal de rol van de samenwerkingsverbanden cruciaal zijn voor de versnelde uitrol van de UiTPAS.

Als bepaalde beleidskeuzes maken dat Publiq nog meer extra middelen nodig heeft dan de recent toegekende 100.000 euro, wordt dat best niet in het decreet geregeld maar parallel ermee. De minister is bereid te bekijken hoeveel werkuren Publiq aan de UiTPAS, de Museumpas en de cultuurkalender besteedt. Ook wil hij wel nagaan hoeveel die kalender wordt gebruikt. Zelf vindt hij een dergelijk instrument nog altijd nuttig, vooral voor wie de andere wegen nog niet goed kent.

De afstemming van het beleidskader met Jeugd en Sport moet van naderbij bekeken worden. De minister is op de hoogte van de hogere tarieven in de sportsector. Op dit moment horen die niet zomaar door het culturele luik van de UiTPAS te worden geabsorbeerd. De afstemming zal ook over de middelen moeten gaan. De beleidslogica van Jeugd past wel goed bij de UiTPAS. De inspanningen van andere beleidsdomeinen zullen ook nodig zijn in het kader van automatische rechtentoekenning.

Wat groepstarieven betreft, is de keuze vandaag vrij. De minister is zich echter bewust van het gunstige effect van groepsdeelname voor emancipatie en drempelverlaging. Die vraag komt vanzelf op als men de uitrol zowel in de breedte als in de diepte wil realiseren.

De stimulansen voor lokale besturen zijn op zich niet anders dan ten tijde van het decreet betreffende het Lokaal Cultuurbeleid. De instap in intergemeentelijke samenwerkingsverbanden wordt nu al vergemakkelijkt door het inwonersaantal niet langer als prioritair criterium te hanteren. Voorts zal dat aspect samenhangen met de uitvoering van het decreet.

Er is nu al een link tussen de gegevens op basis van de UiTPAS en de dashboards van de vrijetijdsmonitor.

De beheersovereenkomst met Publiq kan nog worden aangepast, maar de vraag is of daar nog tijd voor is. Bijsturingen zijn mogelijk, maar de fundamentele zijn voor na de verkiezingen.

De band met sociaal-culturele verenigingen moet veeleer in het kader van de groepsdeelname worden bekeken, steeds met cultuurparticipatie van zoveel mogelijk mensen voor ogen.

Het huidige succes van de Museumpas wijt de minister aan early adaptors die de weg al kenden, wat het eerste succes relatief gemakkelijk maakt. De UiTPAS mikt

op het andere einde van het spectrum en heeft daardoor een heel verschillende dynamiek. Voor de koppeling van de twee passen is het nog te vroeg. Wel verwacht de minister dat die gemakkelijker wordt dan die met de sportsector, al is hij ook daar zeker niet tegen gekant. Iedereen deelt het ideaal, maar het moet ook praktisch haalbaar worden gemaakt.

Natuurlijk is het te verkiezen dat grote steden meegaan in de systemen die de Vlaamse overheid aanbiedt. Tegelijk kan de minister zich vinden in het aanbod van een alternatief. Hij suggereert om in een bilateraal gesprek aansluiting te zoeken.

Uiteraard is het de bedoeling dat de data grondstof voor onderzoek vormen. Er wordt al aan gewerkt, maar de operationalisering is nog niet af. Misschien kan een vraag om uitleg aanleiding zijn om hier dieper op in te gaan?

Tot slot deelt de minister de analyse van Bart Caron over de pijnpunten. Hij hoopt dat hij de commissie nog het eerder beloofde document zal kunnen presenteren, dat naast kleine aanpassingen ter verbetering en versnelling ook de richtingen aangeeft waaruit de volgende regering zal moeten kiezen.

2.7. Aanvullende overwegingen

Miranda Van Eetvelde is het grotendeels eens met de analyse van Bart Caron.

Het is inderdaad eenvoudiger om de Museumpas effectief te doen werken dan de UiTPAS. Men kan de Museumpas cadeau geven. Pashouders bezoeken musea die ze anders niet zouden aandoen.

Is het bekend of de groep mensen die helemaal niet aan cultuur participeert, met de UiTPAS wel bereikt wordt? Worden de nieuwe Vlamingen op deze manier bereikt?

Minister *Sven Gatz* blijft verrast door het succes van de Museumpas. Daarvoor heeft men hem maar 300.000 euro gevraagd. Het collectief heeft hetzelfde bedrag uit eigen middelen toegevoegd. Wel beseft de minister dat dit model niet eenvoudig naar de UiTPAS kan overgedragen worden, hoewel ook voor de Museumpas een sociaal tarief bestaat. Toch neemt hij de prikkel die ervan uitgaat, mee in de bredere discussie.

Bart Caron vult aan dat er nog meer prikkelende ideeën zijn, zoals een cultuurkaart waarmee men elke maand een bepaald aantal voorstellingen kan bijwonen. Anderzijds mag het ook geen warboel worden.

Bart CARON,
voorzitter

Marius MEREMANS,
verslaggever